

Argumentum Omnia tractantur de toto est dignior
 et efficitur illa que tractat de partibus sicut libro de
 sensu et sensato tractat de toto et de partibus sicut tractat
 de toto in toto totum fit dignior illa que tractat de
 partibus in toto sicut in toto est

De anima

De anima sicut de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur

Onorū honorabilium noticiam
 opinātes. magis aut alterā alte
 ra aut q̄ ē s̄ certitudinē. aut ex eo
 q̄ meliorū q̄dem ē ⁊ mirabilior
 ppter vtraq; bec aīe historiam rō
 nabiliter utiq; in primis pone/
 mus. Videt̄ aut et ad veritatem
 omniū cognitio ipsius multum

De anima sicut de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur

proficere. maxime aut ad naturā. Est em̄ tanq; p̄ncipiū ani/
 maliū: Inquirimus aut p̄siderare cognoscere naturā ip̄ius
 et substantiā. Postea q̄cunq; accidūt circa ipsam. quoz alie
 p̄prie passiones vident̄. alie autem propter ipsam cōmunes
 et animalib; inesse

Circa initiū primi libri de aīa

Nota q̄ totus modus sicut in
 de anima sicut de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur

Querit̄ p̄mo vtrū inter partes p̄hie naturalis scia de anima sit melior ⁊
 honorabilior. **¶** Arguit̄ p̄mo q̄ nō. Scientia de aīa nō est pars p̄hie
 naturalis. ergo p̄tra suppositū. An̄s p̄z. qz sicut se h̄z subiectū ad subiectū
 ita scia ad sciam. sed subiectū scie de aīa nō p̄tinet̄ sub subiecto totius p̄hie
 naturalis. ergo nec scientia de aīa sub subiecto totius p̄hie
 entia octavi p̄hyicoz est honorabilior ista. **¶** Secūdo. scien
 tiaz tractat̄ de p̄mo motore qui sine p̄paratione est nobilior est ipsa aīa.
¶ Tercio. anima rōnalis nō est actus corporis. ergo nō cadit sub con
 sideratione p̄hie naturalis. An̄s patz. quia si esset actus corporis nō exer
 ceret operatōem sine corpore. qd̄ tñ est falsum. In oppositū est p̄hus in
 prima p̄positione huius libri

De anima sicut de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur

Pro responsione sciendū est primo. q̄ vt d̄r duodecimo
 de aīalib; in quolibet genere rerū necesse est p̄sus p̄siderare p̄mūta. de in
 de p̄p̄ria vniuscuiusq; generis. Cuius rō est. qz nisi hoc fieret frequēter idē
 frequenter repeteret. sed rerū aīatarum quoddam p̄mune p̄ncipiū est ip
 sa anima. qz p̄mune est oīb; animalib; habere aīam. ideo in p̄sideratōe res
 rum animatarū oportet p̄sus p̄siderare de anima ⁊ de alijs p̄mūtib; ipsis ani
 matis. postea de p̄p̄rijs cuilibet aīato. Et sic ad tradendū scientiā de aīatis
 oportuit p̄mo tradere sciaz de aīa i p̄muni. sicut facit Aristoteles. ⁊ de
 inde determinare de singulis animatis. qd̄ fit in sequentib; libris. Ex isto
 patet ordo huius libri inter libros naturales. p̄cedit em̄ omnes libros
 de animatis ⁊ alios insequitur.

De anima sicut de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur
 et de toto hinc abitur et de toto hinc abitur

Subiecto
Sicuti color est in corpore
Ita anima est in subiecto

De anima.

rudinarie. Itē dicit Tullius q̄ omne honestū multas habet utilitates sibi
bi adiūctas. si igit̄ hec scientia est honorabilis sequitur q̄ est utilis. Et si
q̄rat̄ quid consideratur in hoc libro de anima R̄ndet̄ phus q̄ hic consideratur
tur de aīa q̄ritum ad subam z naturā eius. z q̄ritū ad accidētia ipsius quos
rum aliq̄ sunt pprie passiones aīe. vt intelligere z velle. quedā vero p̄ aīaz
insunt corpori. sunt sentire vel mouere se localiter. q̄ sunt toti p̄iuncto cōia.

Ad rōnes ante oppositum. Ad primā dicitur q̄ licet aīa
nō p̄tineat̄ sub subiecto phie naturalis tanq̄ pars eius subiectiua. t̄n̄ con
tinet̄ sub eo tanq̄ p̄ncipiū formale corporis aīati qd̄ p̄tinet̄ sub subiecto phie
naturalis. Unde in scia supiori non solū p̄sideratur subiectus. sed partes
p̄ncipia z p̄tietates. ideo vt vna scia sit pars alterius sufficit q̄ cōsideret̄
vel p̄ncipia subiecti vel partes vel passiones. **Ad secūdā d̄z** q̄ in octauo
phiscoz determinat̄ p̄ncipaliter de p̄petuitate motus z nō de p̄mo mo
toze nisi p̄ habitudinē ad motum. sed in hoc libro phus p̄ncipaliter facit
p̄sideratōem de anima. ideo non sequitur q̄ illa scientia sit honorabilior ista.

Ad terciā d̄z q̄ si aīa rōnalis p̄sideret̄ vt est p̄ncipiū formale corporis
sic est de p̄sideratōe phie naturalis. s̄z si p̄sideret̄ vt est separata vel sepabis
lis sic est de consideratōe metaphisici.

Om̄nino aut̄ z penitus difficilimoz est accipere aliquam
fidem de ipsa. cuz em̄ sit questio p̄munis multis alijs. Dico
aut̄ eam que circa subam z eā que qd̄ est fortassis alicui vide
bit̄ vna qdā method⁹ esse de oībz. de q̄bz volumus cognos
cere subam. sicut z eoz q̄ p̄m accūs sunt z p̄prioꝝ demōstra
tionē. Quare q̄rendū vtiq̄z erit methodū istā. Si autē nō est
vna quedā z p̄munis methodus de eo qd̄ qd̄ est ampli⁹ dif
ficilius est negotiari. Oportebit em̄ accipere circa vnumq̄d̄z
q̄s modus. Si aut̄ manifestū sit vtrum demōstratio aliq̄ sit
aut diuisio. aut est aliq̄ alia methodus. Adhuc multas h̄z
dubitatioēs z errores ex quibz opt̄z querere. Alia em̄ alioꝝ
sunt p̄ncipia sicut numeroꝝ z planoꝝ. Primū aut̄ fortassis
necariū est diuidere in quo generū z qd̄ sit. Dico aut̄ vtrum
hoc aliqd̄ z suba sit. aut q̄litas. aut q̄sitas. aut etiā quoddā
aliud diuersoz predicamentozum. Adhuc aut̄ verum eozū
que in potentia sunt an magis endelechia quedam sit Diffe

Anime ppa passio est vniuersalis

Arguitur Quia ppa passio e a subiecto calid
Dicitur si vniuersal no e ab anima Dicitur q no est
ans ppa passio 6 q anim a et vna idem sunt Dicitur
q vna ca Dicitur vno accipi vna p vno
alio modo p vna secunda iam hinc aia
vna idem sunt pma no hinc
et vna 2

Item vna pma a e anima
vna dicitur q vna in vniuersal
est est
Item vna secunda et vna
opatione operare et illa 2
vna dicitur ab aia vna

Etiam dicitur q
ppa passio ve vniuersal a
subiecto dicitur vna hinc
ab hinc vniuersal

Etiam dicitur q
ppa passio ve vniuersal a
subiecto dicitur vna hinc
ab hinc vniuersal

Triplex est
vniuersal
m ve 2
est rem

Diffe vdee

Liber primus

fixus corpori. ideo incorporea sunt sibi, difficillime cognitionis, ergo scia
de anima ex parte nostri intellectus est difficilis. Nec valet obiectio. qro
aliquid est propinquius querenti citius potest inueniri 2 cognosci. sed ani
ma est sibi maxime presens. ergo zc. Responderetur licet sit sibi maxime pre
sens essentialiter. tamen no est sibi psens obiectiue. qz non potest directe sibi
psentari mediante sensu. cum no cadat sub obiecto sensus.

Conclusio secunda 2 responsalis. Anima est subiectum
huius libri. Patz p rones ante oppositū zc. qz definitio 2 pdiōes subiecti
attributionis in ordine ad hūc libz sibi pueniūt

Dubitat primo. vtrum vniuersale nihil sit aut posterius
suis singularibz. **¶** Pro dubio sciendū est q triplex est vniuersale. scz an
te rem. in re. 2 post rem. Et vniuersale ante rem potest poni esse dupliciter
Uno modo q sit extra singularia 2 extra mentē pime cause existēs. sicut
Plato ponebat ydeas separatas. Alio mō q ponatur in mente pmi agē
tis. vt ydea que est vniuersalis ars omnū producendorum. Tūc dicit pmo
vniuersale ante rem pmo mō nihil est. qz si sic sequeretur q essent plura entia
increata. qd est erroneū. Consequentia tenet. qz si essent talia vniuersalia
essent creata vel increata. no primū. qz cum pmi agens sapienter agat cre
asset ipsa per alia exempla. aut igitur erit processus in infinitum. aut opoz
rebit ponere talia exemplaria in prima cā. ergo si ponerent illa vniuersalia
extra primam causam essent increata. Sed vniuersale ante rem secundo
modo bene est aliquid ante singularia. Patet. quia cum scientia sit necessa
riorum. sequitur q sine illis vniuersalibz nullus potest esse perfecte sciens.
cum effectus non perfecte cognoscantur nisi reducantur in suam primam
cām. Unde vniuersalia sic accepta sunt prima principia omnū entium
et sunt ydee rerū producendz in mente pmi. Unde ydea nihil aliud est
q prima causa. in quantum imitabilis ab aliquo creato. et secundum q di
uersimode imitatur a diuersis rebz distincte ydee sibi attribuūtur. **¶** **Di**
cendum secūdo. q vniuersale in re hoc est natura vniuersalis in se conside
rata sine intentione vniuersalitaris est aliquo modo prior 2 notior singu
laribz. quia duplex est ordo nature. quidam est generationis et temporis
fm quem potentia precedit actum in eodem. 2 fm hunc ordinem vniuers
sale prius est singulari. vt in generatione hominis pus generatur animal
q homo. **¶** **Alius** est ordo intentionis siue perfectionis fm quem actus
precedit potentiam. et hoc modo vniuersale est posterius singulari. scz qz
rum ad esse in actu. **¶** **Dicitur** tertio q vniuersale post rem nihil est aut po
sterius suis singularibz. Patet. quia tale vniuersale est natura accepta cu
intentione vniuersalitaris. sed talis intentio attribuitur nature per abstra
ctionem a singularibz fm similitudinē quam habet ad ipsa. ergo illo modo
est posterius singularibz

Ad rones ante oppositum Ad primam dicit q nulla forma
simpliciter simplex quemadmodum prima causa que est in fine simplici
tatis potest esse subiectus alicuius accētis. tū aliq forma que dicitur simplex p
carentiā pōnis ex materia 2 forma pōt esse subiectū alicuius accētis.

De anima

Ad secundam dicitur quod in aliqua scientia particulari non debet inuestigari quid sit subiectum propria principia illius scientie. sed bene propria principia metaphisice que stabiliunt principia omnium aliarum scientiarum. et sic in presenti libro inuestigatur definitio sui subiecti. scilicet anime per diuisionem entis in actum et potentiam. et in decem presertim dicamenta. Ad tertiam dicitur quod in moralibus consideratur anima in quantum est principium vel subiectum actuum vel habituum moralium ut virtutis vel vicii. sed hic consideratur quantum ad principia et passiones eius. Ad quartam dicitur quod anima rationalis in particulari est subiectum inhesionis huius scientie. sed anima in communi accepta est subiectum attributorum eius.

Amplius autem et si non multe anime sed partes vtrius oportet querere prius totam animam aut partes. Difficile autem est de his determinare et habere quales apte nate sint altere ab inuicem esse. Et vtrum partes oportet querere prius. aut opera ipsarum ut intelligere aut intellectum. et sentire aut sensitivum. similiter autem et in alijs. Si autem opera prius iterum vtriusque dubitabit aliquis si obiecta horum prius querendum sicut sensibile sensitivum et intelligibile intellectivo. Videtur autem non solum quod quid est cognoscere vtile esse ad cognoscendas causas accidentium substantijs. sicut in mathematicis. scilicet et e conuerso quod rectum et quid obliquum. et quid linea et planum ad cognoscendum quod duobus rectis trianguli anguli sunt equales. sed e contrario accidentia preferunt magnam partem ad cognoscendum quod quid est. Cum enim habemus tradere secundum fantasias de accidentibus aut omnibus aut pluribus. tunc de substantia habebimus dicere aliquid optime. Omnis enim demonstrationis principium est quod quid est. Quare secundum quaslibet definitiones non pertingit accidentia cognoscere. sed neque conjecturari de ipsis facile. manifestum est enim quod dialectice dicte sunt et vane omnes. Dubitationem autem habent et passiones anime vtriusque sint omnes communes et habentis. an sit aliqua et anime propria ipsius. hoc enim accipere quidem necessarium est. non autem leue. videtur au-

Liber primus

tem leue. videt̄ at̄ plurimoz̄ q̄dē nullū sine corpe pati neq; fa-
cere vt irasci cōfidere desiderare z oīno sentire. Maxime aut̄
assilat̄ pprio intelligere si aut̄ et hoc fantasia q̄dam aut non
sine fantasia non contingit vtiq; neq; hoc sine corpore esse.

Si q̄dē igit̄ ē aliqd̄ aīe opeꝝ aut passionuz̄ ppriū. p̄tinget
vtiq; ipsam separari. si vero nullum est proprium ipsi non
vtiq; erit sepabilis. sed sicut recto inq̄stū rectū multa accidunt
vt tangere enēā sperā fm punctū. nō tñ tanget ab hoc sepatū
rectum. inseparabiles ens si q̄dē semp cum quodam corpe est.

Vident̄ aut̄ z aīe passiones oēs esse cū corpe. ira māsue-
tudo. timor. misericordia. p̄fidentia ad hec gaudiū z amare z
odire. sil' em̄ patit̄ aliqd̄ corpe. Indicat at̄ hoc aliqñ q̄dem a-
duris z manifestis passionibus p̄cidentib; nihil exacerbari
aut timere Aliqñ z a paruis z debilib; moueri. cū accendat̄
corpus. z sic se habeat sicut cum irascitur Ad hec aut̄ magis
hoc manifestū. Nullo em̄ terribili imminente in passionib;
fiunt his aliqui timentes. Si aut̄ sic se habet. manifestū qm̄
passionū rōnes in materia sūt Quare termini tales vt irasci
motus quidē talis corpis aut partis. aut potentie ob hoc. z
gratia hui;. Et p̄pter hoc igitur iam phisici est cōsiderare
de anima. aut omni. aut huiusmodi.

Ifferenter aut̄ diffiniunt phisicus et dyalectic; vnū /
q̄d; ipoz̄ vt ira q̄d est Hic quidē em̄ appetitū p̄cōtristatio-
nis aut aliqd̄ hmōi. ille at̄ feruorē sāguis aut calidi circa cor
Horū at̄ alius q̄dē assignat materiā. alius vero spēm z rōnē
Rō em̄ hec spēs rei. Accē est aut̄ hāc in materiā hmōi si erit
sicut domus Rō quidē talis. qz domus operimētū p̄hibēs
corruptōnes a vētis z imbrib; z caumatib;. Hec at̄ dicit la

De anima

pides et lateres et ligna. alia vero in his speciem propter ista. Que igitur naturalis habet. ut quae circa materiam rationem aut ignorantem. aut quae circa rationem solum. aut magis que est ex utrisque Illorum aut quae uterque. At vero est aliquid quae circa passiones materienon separabiles neque in quantum separabiles. sed circa omnes physicus quicunque talis corporis et huius materie opera et passiones sunt Circa quae cumque aut non in quantum huius alius. ut de quibusdam quod est artifex. si contingat ut instructor aut medicus. non separabiliu quidem In quantum aut non talis corporis passiones sed ex remotioe mathematicus. secundum autem quod separate primus philosophus. Sed redeundum est unde sermo Dicebamus autem quod passiones animenon separabiles a physica materia aialium in quantum tales existunt. ut furor et timor. et non sicut linea et planum Intendentes autem de anima necesse est si dubitare de quibus bene dubitare oportet pertranscites prius opinioniones probare quicunque aliquid de ipsa enunciarunt ut bene quod dicta accipiamus Si vero aliquid non bene hec vereamur

Queritur tertio utrum accidentia magnam partem conferant ad cognoscendum quod quod est Arguitur quod non. quod quod est est principium quod cognoscuntur accidentia de subiecto. sed accidentia non referunt ad cognoscendum quod quod est. aliter idem esset notius et ignotius respectu eiusdem Secundo sic eadem sunt principia essendi et cognoscendi. sed accidentia non sunt principia essendi ipsius quod quod est. sed non sunt principia cognoscendi ipsum Tertio sic. accidentia sunt minoris perfectiois quam quod quod est. sed si referunt ad cognoscendum ipsum quod quod est utique ultra gradum sue perfectiois In oppositum est philosophus in textu.

Pro responsione sciendum est primo quod postquam philosophus posuit difficultates ex parte anime ipsa tamen est totum centrale respectu suorum superiorum. et totum velle respectu suorum inferiorum. hoc prout ponit alias difficultates ex parte ipsius anime in quantum tamen est totum potestatum respectu ad suas potentias. Prima est si eiusdem non sunt multe anime. ut Plato ponebat. sed solum plures potestate ipsius. ut vegetativum. sensitivum et intellectivum.

Dubitat utrum oporteat prius querere totam animam aut partes eius. Etiam est dubium quod illarum prius sint nate ab invicem separari. et quod non Tertio erit dubium utrum oporteat prius cognoscere potestas anime aut opera vel actus ipsarum. et si oporteat prius cognoscere actus adhuc erit dubium utrum oporteat prius cognoscere obiecta actibus et potentijs vel econtra. Unde ratio prime dubitationis est quod non solum quod quid est vales

De anima

philicas. Sed definitiones date p solam materiam, vel p materias 2 for-
mā simul. pntent ad pñiam naturalem. 2 vnus alius artifex hz illas illo
mō pñiderare. Ex quibz inferit q̄ pñificus cōsiderat pñiones aie vt sunt
in materia fm rem 2 intellectū 2 vt causant a natura ad dñiam metaphy-
sici q̄ pñiderat eas vt sunt separabiles vtroqz mō. 2 mathematici q̄ pñide-
rat eas vt separabiles fm intellectū 2 nō fm esse. Et dicit vt cāntur a natu-
ra ad dñiam artificis q̄ pñiderat pñiones artificialiuz q̄ sunt vtroqz mō
pñite. sed nō cāntur a natura.

Sciendū est quarto q̄ duplex est accidēs. scz pñune qd̄
sequitur pñcipia indiuidu. Aliud qd̄ insequitur pñcipia essentialia sp̄ci. 2 de
isto est hic ad pñositū. Posset em̄ intelligi dupl̄r q̄ pñerat ad cognoscēdum
q̄ quid est. Uno mō q̄ tale accñs pñerat ad cognoscēdū q̄ qd̄ est ex pte
illius qd̄ dicitur. ita q̄ tale accñs sit pñcipiū entitatis ipsius q̄ quid est. et
p̄sequens cognoscibilitatis eius. Alio mō q̄ pñerat ex parte cognoscen-
tis. qz scz cognoscens nō fert̄ immediate in cognitōem ipsius q̄ quid est. sed
ex accñtibz venit in cognitōem ipsius

Tunc sit conclusio prima. Nulla accñtia pñerūt ad cognos-
cēdū q̄ quid est ex parte ipsius q̄ qd̄ est. Patz. qz vnūqz est cognoscib-
ile inq̄tum est in actu. sed accñtia nō dant esse in actu ipsi q̄ qd̄ est. ergo ex
pte ipsius q̄ quid est nō pñerūt ad cognoscēdū ipm. imo magis impedi-
unt ad cognitōem eius. qz anteqz intelligi possit oportet ipm denudari ab
omnibz accidentibz eius

Conclusio secūda. Accidentia ppria magnam ptem pñe-
runt ad cognoscēdū q̄ quid est ex pte cognoscētis siue ex mō cognoscen-
di nostri intellectus. Patz. qz omnis effectus pprius 2 essentialis habz nos
ducere a posteriori in cognitōem sue cause. sed accñtia ppria sunt effecti p̄
pñi 2 essentialis ipsius q̄ quid est. 2 a nobis pñus cognoscūtur p̄ sensum. q̄
ex pte cognoscētis pñerūt ad cognoscēdū q̄ qd̄ est.

Ad rōnes ante oppositū Ad primā dicit q̄ quid est pñert ad
cognoscēdū accñtia p̄ demonstratōne p̄pter qd̄ 2 potissimā. accñtia autē cō-
ferūt ad cognoscēdū q̄ qd̄ ē p̄ demōstratōez qz em̄ Ad secūda dicit q̄ eadē
sunt pñcipia cognoscēdi 2 essēdi a p̄ori fm rem. sed nō oportz de pñcipi-
pñis cognoscēdi a posteriori. qz cognoscimus formā p̄ opationem eius q̄
nō est pñcipiū essēdi forme. 2 etiam naturam per motum. Ad terciāz
patet solutio ex dictis

Pñcipiū autē q̄stionis apponere q̄ maxime vident̄ ipi
in esse fm naturā. Aiarū igit̄ ab inaiato in duobz maxi-
me differre videt̄. motu. 2 sensu Accepimus autē 2 a p̄geni-
toribz fere duo hec de aia Dicūt em̄ qdam 2 maxime 2 p̄mo
aiam esse id qd̄ est mouens. existimantes autē qd̄ non mouet̄
ipsum nō p̄tingere mouere alteruz eoz que mouent̄ aiam sic

Liber primus.

arbitrati sunt esse. Unde democritus ignē quēdā aut calorē dicit esse ipam. Infinitis em̄ existentibz figuris et atbomis q̄ sp̄ei rotūde ignē et aīam d̄t. vt in aere mota corpa q̄ vocantur decisiones q̄ vident p̄ portas in radijs quartū om̄e semē elemēta d̄t democritus totius nature: Silr̄ aut̄ et Leucippus Noz̄ aut̄ sperica aīam p̄pter id qd̄ maxime p̄nt p̄ omne penetrare hm̄di figure z mouere reliqua cū moueātur et ipa arbitrātes aīam esse efficiens in aīalibz motū. vñ et viuendi terminū esse respiratōem. Eōtingente em̄ eo qd̄ p̄tinet cor/pora. z extrudente figuras p̄bentes aīalibz motū. ex eo q̄ nō est ipsas quiescere nullaten⁹ auxiliū fieri de foris ingredien-ribz alijs hm̄di i respirādo. Prohibere em̄ has z q̄ n̄ sūt aīalibus disgregari simul p̄hibens p̄stringēs et p̄p̄mēs. et viuere aut̄ q̄s diu p̄nt hoc facere. Videt̄ aut̄ et a pithagoricis dictum eādē habere intelligētiā. Dixerūt em̄ qdā ipoz̄ aīam eē q̄ sunt in aere decisōes. nā qdā de secta pithagoricoz̄ in hoc discordabāt ab alijs pithagoricis. qz̄ nō dicebāt atbomos. sed virtutem q̄ mouet eos aīam esse. alij aut̄ has mouēs: De his aut̄ d̄c̄m̄ est p̄pter qd̄ qdē p̄tinue vident̄ moueri. z si sit tranquillitas nimia. In idē aut̄ ferūtur q̄cūqz̄ dicūt aīam eē qd̄ seipm̄ mouens. Videt̄ at̄ hi oēs existimantes motū maxime p̄p̄riū esse aīe. et alia quidē oīa moueri p̄pter aīam. ipsam aut̄ a seipsa p̄pter nihil videre mouēs qd̄ nō z ipm̄ moueat. Silr̄ aut̄ z Anaxagoras aīam d̄t esse mouentē et si aliq̄s alius dixit q̄ om̄e mouet intellectus. nō tñ̄ penitus sicut Democri. ille qdē em̄ simplr̄ d̄t idē esse aīam z intellectū. verū em̄ eē qd̄ videt̄. Vñ bñfacere Homez̄ q̄ hector iacet alind sapiens. nō itaqz̄ vti intellectū tanqz̄ potētia qdā q̄ ē circa veritatē. s̄z idē d̄t aīam z intellectū Anaxa: aut̄ min⁹ certificat de ipsis Multoties qdē em̄ cām ei⁹ qd̄ bñ z recte d̄t intellectū alibi at̄ intellectū hūc eē aīa: i oibz em̄ ipm̄ in eē aīalibz magnis z puis z honorabilibz z ihonorabilibz Flō videt̄ at̄ fm̄ prudentiā dictus intellectus oibz silr̄ inesse aīalibz. s̄z neqz̄ hoibz oibz. Quicūqz̄ qdē igit̄ aīatū in moueri aspererunt. Hi quidē maxime motū opinati sunt aīam esse
Vnicūqz̄ autē ad cognoscere et sentire ea q̄ sunt. isti d̄t

De anima

cū aiā esse pncipia. alij qdem plura faciētes hec. alij vero vnū Sicut Emped. quidē ex elemētis oīb; esse. z vnūqđq; hoz aiā dicēs. sicut terrā quidē terra cognoscimus. ethere ethera. aquā autē aq. sed igne ignē manifestū est. z cordia autē z cordia. discordiā discordia tristi. Eodē autē mō et plato in timeo animā facit ex elemētis. cognosci em̄ sile sili. res autē ex pncipijs esse. Silit̄er autē z his que sunt de phia dicta de terminatū est ipam quidē aiā ex ipa vnus ydea: et ex pma longitudine z latitudine et altitudine. alia autē sili modo Ad huc autē et aliter intellectū quidē vnū. sciam autē duo. singulr em̄ ad vnū. plani autē nūez. ad opinionē. sensum ꝑo eū q̄ fir/ mi. Plūeri quidē em̄ spēs z pncipia entū dicebant. Sūt autē ex elemētis. Judicātur autē res. alie quidē intellectu. alie vero scia. alie autē opinione. alie ꝑo sensu. spēs autē nūeri hi rerū Dm̄ autē z motiū videbat̄ aiā esse z cognoscitiū. sic quidā cōplexi sunt ex vtrūq; enūciantes animā esse numerū mouentem seipsuz. Differūt autē de pncipijs que et quot sunt maxime corporea faciētes incorporea His autē miscētes z ab vtrūq; pncipia enūciantes: differunt autē circa multitudinem. hi quidē em̄ vnum. illi vero plura dicunt. Consequenter autē his z animā assignant. motū em̄ fm̄ naturā primorum existimauerunt non irrationabiliter. vnde quibusdam visum est z ignez esse Etem̄ hic in partib; subtilissimus est z maxime elemētoꝝ incorporeū. Ad hoc autē mouetur quia z mouet alia primo. Democritus autē dulcius dixit enūcians ppter quid vtrūq; horum. animā quidem em̄ et intellectuz idem Istud autē esse primozū et indiuisibiliū cozpoz. Motiū autē ppter subtilitatē partiū z figurā Figurarū autē leuiter nobilissimam spericam dicit Huius autē esse intellectū et ignē. Anaxagoras autē videtur quidē alterū dicere z aiāz intellectū. sicut diximus ꝑus. vtitur autē vtrūq; sicut vna natura. verūtamē intellectū ponit pncipiū omniū maxime. solumq; dē ipsum eoz que sunt simplicē esse z iniustū et purū Assignat autē vtrūq; eidē principio cognoscereq; z mouere dicens intellectum mouere omne. Videtur autem Thales ex quibus reminiscimur motiuz aliquid animam opinari

Libri primus.

si quidem dixit lapidem aiam habere quam ferrum mouet. Diogenes autem hunc et alium quendam aerem hunc opinans omnium subtilissimus esse et principium. et propter hoc cognoscere et mouere aiam secundum quod dicitur quod principium est. et ex hoc reliqua cognoscere. secundum vero quod subtilissimum est motuum esse. Heraclitus autem principium esse dicit. si quidem vaporum ex quibus alia constituit. et incorpaliissime autem et fluens semper. Quod hoc mouet motu cognosci: In motu autem esse quod sunt et ille arbitratus est et multi. Sicut autem his Alkimeon opinari visus est de aia. Dicit enim ipsam immortalem esse. propter hoc quod affilatur immortalibus. hoc autem ipsi inesse tanquam semper motu mouerentur et diuina omnia continue semper lunam solem astra et totum celum. Magis enim rudium et aquam quendam existimauerunt ut Hippo. Suaderi enim visi sunt ex genitura. quam omnium humida est et namque arguit sanguine dicentes aiam. quam genitura non est sanguis. hanc autem esse primam aiam. Alii autem sanguinem quemadmodum Critias ipsum sentire aie magis ipsum sentire aie magis proprium opinantes. hoc autem inesse propter naturam sanguinis. Omnia enim elementa iudicio acceperunt propter terram. Hanc autem nulli protulerunt nisi aliquis dixit ipsam ex omnibus elementis esse aut omnia diffiniunt aut omnes aiam tribus. ut est dicere motu sensu et incorporeo. Horum autem unumquodque reducit ad principia. Unum et in cognoscendo definietes aut elementum aut elementis faciunt dicentes sicut inuicem propter unum. Dicunt enim sicut cognosci sicut: Quam autem aia omnia cognoscit constituit eam ex omnibus principijs. Quicumque quidem igitur unam aliquam dicunt causam ut elementum unum et aiam unum ponunt ut ignem. aut aerem. plura vero dicentes principia et aiam plura dicunt. Anaxagoras autem solus impassibilem dicit intellectum. et nihil commune nulli aliorum habere. Huiusmodi autem cum sit quomodo cognoscit et propter quam causam. neque ille dixit neque ex his quae dicta sunt conspicuum est. Quicumque autem contrarietates faciunt in principijs et aiam ex contrarijs constituit. quicumque autem alterum contrariorum ut calidum aut frigidum aut aliquid huiusmodi aliud. et aiam. et similiter unum aliquid horum ponunt unum et nominibus consequuntur. qui quidem calidum dicentes quod propter hoc et viuere nominatum est. Qui autem frigidum propter respirationem et refrigerationem vocari aiam Tradita quidem igitur de aia et propter quas causas dicunt haec sunt

De anima

Considerandū aut̄ primū de motu Fortassis em̄ non so-
lum falsum ē subam ip̄ius h̄mōi esse quale aiunt dicen-
tes aiā esse quod est seip̄m mouens aut possibile mouere.
sed vnū q̄dā impossibiliū inesse ip̄i motū. q̄d quidē nō necē
sit mouens z ip̄m moueri prius dictū est. Dupliciter em̄ mo-
uetur om̄e. aut ei f̄m alterū aut f̄m seip̄m. f̄m alterz dicimus
quecūq; mouentur exesse in eo quod mouet̄ vt naute. nō em̄
similiter mouent̄ nauī. Hec quidē f̄m seip̄am mouet̄. illi aut̄
ex esse in eo q̄d mouet̄. Manifestū aut̄ in partib; est. p̄prius
quidē em̄ motus pedū ambulatio. hec aut̄ z hoim̄ est. non in
est aut̄ nautis tunc Dupliciter itaq; dictio nūc moueri inten-
dimus de aiā si p̄ seip̄am mouetur. z p̄cipat motu q̄tuor at̄
motus cū sunt loci mutatōnis alteratōnis augmētī z decre-
menti. aut f̄m vnū hoz mouebit̄ aut f̄m plures z om̄es Si
vero mouet̄ non f̄m accidēs. naturam inherit motus ip̄i. si at̄
hoc z locus. Omnes em̄ dici motus in loco sunt. Si aut̄z
est substantia aiē mouere seip̄am non f̄m accidēs moueri ip̄i in-
erit. sicut albo z tricubito. mouentur em̄ z hec. sed f̄m accidēs
Cui em̄ insunt. mouet̄ illud corpus. vñ nō est locus ip̄ozuz
anime aut̄ erit. siquidē natura motu p̄cipiat. Amplius aut̄ si
natura mouet̄. z violentia mouebit̄. z si violentia z natura.
Eodem aut̄ modo se habet de quiete In q̄d em̄ mouet̄ natu-
ra. z quiescit in hoc natura. in q̄d aut̄ violentia. z quiescit vio-
lencia Quales aut̄ violenti motus anie erunt z quietes. neq;
fingere volentibus facile est reddere. Amplius aut̄ si q̄dē sur-
sum mouebit̄ ignis erit. si vero deorsum terra Hoz em̄ cor-
porum motus hī eadē aut̄ rō z de medijs. Qm̄ aut̄ videtur
mouere corpus rōnabile est his mouere motibus quibus et
ip̄a mouet̄. Si aut̄ hoc z cōuertentib; dicere veruz q̄ f̄m q̄
corpus mouet̄ hec z ip̄a Corpus aut̄ mouet̄ f̄m loci muta-
tionē. quare z anima mouebitur f̄m corpus aut tota aut f̄m
partes translata. Si aut̄ hoc cōtingit z exeunte iterū ingre-
di. Ad hoc aut̄ sequitur resurgere z motus aiāliū Motū at̄
f̄m accidēs si ab altero moueat̄. Depellit em̄ ytiq; violentia ani-
mal. non oportet aut̄ cui a seip̄o moueri inest in substantia hoc
ab alio moueri non f̄m accidēs sicut neq; q̄d f̄m se bonum aut

Libec secūduſ

pp̄ter ſeip̄m h̄ quidē pp̄ter aliud eſſe. hoc aut̄ alterius cauſa. Aīaz aut̄ maxime dicet aliq̄s vtiq̄ a ſenſibiliſ mōueri ſi q̄dē mōuet. At uero z ſi mōuet ip̄a ſeip̄am. z ip̄a mōuet vtiq̄. q̄re ſi omnis mōtus ex diſtantiā eſt ab eo q̄d mōuet ſm q̄d mōuetur. z aīa extabit vtiq̄ a ſubſtantiā ipſius ſm ſeip̄am. niſi ſm accidens ſeip̄am mōueat. ſed eſt mōtus ſube ipſius p̄ ſe.

Uidam aut̄ z mōuere aīam dicunt corpus in quo eſt. ſicut ip̄a mōuet. vt Democritus ſimiliter dicens Phiſippo comediaz didaſcolo. Refert em̄ dedalū mobilem feciſ ſe lignēā mineruā effundens argentū fuſile. ſiſt aut̄ z demo- critus d̄t. motas enī inquit indiuiſibiles ſperas. pp̄ter id q̄ apte nate ſunt niſq̄ manere contrahereq̄ z mōuere corpus omne. Hoſ aut̄ interrogabimus. ſi et quiete facit hoc idē quō aut̄ faciet. difficile aut̄ impoſſibile dicere. Omnino aut̄ non ſic videtur aīa mōuere aīal. ſed per voluntatem quādam et intellectum.

Q̄dem aut̄ modo z Timus eodez modo phiſiologiſat aīam mōuere corpus. In eo em̄ q̄d eſt mōueri ip̄am et corpus mōuet. pp̄ter id q̄d complexa eſt ad ipſum. Conſtituta em̄ ex elemētis z diſpertitam ſm armonicos numeros quatenus cum naturalem ſenſum armonie habeat. z vt omne feratur ſm conſonantes mōtus aſpectum rectum in circulum reflexit. z diuidēs ex vno in duos circulos dupliciter coordinatos iterum vnū diuiſit in ſeptem circulos tanq̄ eſſent celi mōtus anime mōtus. Prīmū quidem igiſ non bene dicitur aīam magnitudinem eſſe. eam em̄ que oīs talē eſſe vult qualis ē aliq̄n vocat̄ intellect̄. Nō em̄ velut ſenſitiua ē. neq̄ vt deſideratiua. Haz em̄ mōt̄ nō circulatio ē. intellectus aut̄ vn̄ z p̄tinuus. ſicut z itelligētia ē. itelligētia at̄ vt itelle- ctualia. hec at̄ eo q̄ p̄r vnū ſicut nūer̄. ſz nō ſicut magnitudo. pp̄ter q̄d q̄dē neq̄ intellect̄ ſit p̄tinuus. ſz aut̄ vt ipartibil̄ aut nō. ſic magnitudo aliq̄ p̄tinuus ē. Quale em̄ itelligit magnitudo. cū ſit in q̄libet p̄tū ip̄ius. p̄te aut̄ aut ſm magnitudinē. aut ſm p̄ctū. ſi oportz z hoc p̄te dicere. Si q̄dē igitur ſm p̄ctū. hoc aut̄ iſinua. manifeſtū ē qm̄ nequaq̄ p̄transibit ſi vero ſm magnitudinē. multotiēs z infinities itelligit idēz.

De anima.

videt aut et semel contingens. Si aut sufficiens quilibet partium tangere quid oportet circulo moueri. at et oino magnitudinem habere. si aut necessarium intelligere toto circulo tangente. quod est partibus tactus. Amplius quod intelliget partibile in partibile. aut in partibile partibile. Necessarium aut esse circulum intellectum hunc. intellectus quidem. n. motus intelligentia circuli aut circulatio. Si ergo intelligentia circulatio. et intellectus utique erit circulus cum huiusmodi circulatio sit intelligentia. si autem aliquid intelliget. si quidem perpetua sit circulatio. Practicorum quidem enim intelligentiarum termini sunt. omnes enim alterius causa sunt speculatiue aut rationibus terminantur sicut. Ratio autem omnis diffinitio est aut demonstratio. Demonstratioes vero a principio sunt et habent quodammodo finem sive in aut conclusionem. si autem non concludantur. sed non reflectunt iterum in principium accipientes si medium et ultimum recte procedunt. sed circulatio iterum in principium reflectit. Diffinitiones autem omnes finite sunt. Amplius autem si eadem circulatio multotiens est oportebit multotiens intelligere idem. Adhuc autem intelligentia assimilatur cuidam statui et quieti magis quam motui eodem autem modo et syllabis. At uero nemini beatum quod non facile sed violentum. Si autem est motus ipsius non substantia. extra naturam utique mouebit. Laboriosum autem est commisceri animam corpori nec possibile absolui. Et adhuc fugiendum si quidem melius est intellectui non tamen corpore esse. quemadmodum et consuetum est dici et multis videtur. Immanifesta autem et circulatio fieri celum causa. Neque enim anime substantia causa circulariter fieri anima. sed secundum accidens sic mouetur. Neque corpus causa sed magis illi. At uero neque quia melius dicitur et oportebit propter hoc deum facere circulariter fieri animam quod dignius sit ipsi moueri quam manere. moueri autem sic quam aliter. Quoniam autem huiusmodi iterum est alteris rationibus magis propria. hanc quidem dimittam nunc. Illuc autem inconueniens accidit et huic rationi et pluribus que de anima. Copulant enim et ponunt in corpus animam nihil determinantes propter quam causam et quomodo habente corpore. Et tamen videtur hoc utique necessarium esse propter enim comitatem hoc quidem agit aliud. hoc autem pariter et hoc quidem mouet. illud autem non mouet. Horum autem

Liber primus.

nihil inest adinuicē quibuscunq;. hi autē solum conātur dice-
re quale quid sit anima. De susceptiuo autem corpe nihil ad
hoc determinatū tanq; cōtingens sit s̄m pythagoricas fabu-
las. quālibet aīam q̄olibet corpus ingredi. Videt̄ em̄ vnū/
q̄q; ppriā habere speciē ⁊ formā. Sile itaq; aliqd dicunt.
sicut si aliquis dicat tectonicā in fistulas ingredi. Oportz em̄
artem quidē vti organis. aīam autē corpore.

Lia autē quedam opinio tradita est de anīa credibilis
quidem multis. ⁊ neq; vna minor his que dicte sunt.
Rōnes autē tanq; directiuas prebens ⁊ in cōmuni factis rō-
nibus Armonīā em̄ quandā dicunt. et em̄ armonīā t̄pamen-
tum ⁊ compositōnem esse cōtrarioz ⁊ corpus cōponi ex cō-
trarijs Et q̄dē armonīa quedā rō cōpositorū ē. aut ppō aīaz
aut neutrū possibile est esse hoz. Amplius autē mouere non ē
armonie. aīe autē attribuūt hoc omnes Congruit autē magis
de sanitate dicere armonīā ⁊ oīno de corporeis virtutib; q̄
de anima Manifestū autē si aliquis tēptauerit reddere passio-
nes ⁊ opera anime armonīa quadam. difficile em̄ adaptare
Amplius autē dicere armonīā in duo respicientes maxime q̄
dem ppriā magnitudinū in habentibus motū ⁊ positōnem
et compositōnem ipoz cum sic congruant vt nullū p̄genēz
pretermittat Hinc autē ⁊ eoz que cōmiscēt rōnem Flectro
quidē igitur modo rōnabile Compositio autē partium corpo-
poris multū inuestigabilis est Dulce em̄ cōpositōnes p̄tū
et multipliciter sunt Qui igitur ⁊ quō p̄gruit accipe intelle-
ctum compositionem esse. aut ⁊ sensitiuū et appetitiuū Si/
militer autem ⁊ inconueniens et rōnem mixtionis esse aīam
Non enim eandem habet rōnem cōmixtio elementoz s̄m
quam caro et s̄m quaz os. accidet igitur multas animas ha-
bere et s̄m omne corpus: si quidem omnia ex elementis cō-
mixtis sunt cōmixtionis aut rō armonīa anima Inuestiga-
bit autem hoc vtiq; aliquis ab Empedocle vnūq̄q; enim
horum rōne quadam dicit esse vtrū igitur hec ratō anima ē
aut magis alterum aliquid cum sit in partibus Ampli⁹ autē
vtrum concordia cuiuslibet mixtionis causa. aut eius q̄ s̄m
rōnem: et hoc vtrum ratio est aut alterum aliquid preter rō-

De anima.

nē. Hec quodē igitur hnt hmoi dubitatōnes. Si vero alterū ē a mixtione aīa. qd igitur carnī esse intermittit z alijs ptrib aīalis. Ad hec at siqdē nō vnaqz ptiū bz aīam. si nō est aīa rō cōpo sitōnis qd est. ppter qd corpus corrūpit aīa deficiente. qz igitur non armoniā possibile est esse aīam neqz circulariter mo ueri manifestuz ex dictis. fm accūs aut moueri est z mouere seipam vt moueri qdā in q est. hoc aut moueri ab aīa. aliter aut nō est possibile moueri fm locū ipam.

Ationabilius aut dubitabit utiqz aliqs de ipa tanqz q mouet in hmoi cōsiderās. Dicim⁹ em aīa z tristari. gau dere. cōsiderare. timere. Amplius aut irasci z sentire intelligere. Hec aut oīa motus esse vident. vñ opinabam aliqs ipam mo ueri. hoc at non est necē. Si em z qz maxie gaudere z dolere aut intelligere motus sūt z vnūqdqz moueri aliqd. moueri at est ab aīa vt irasci aut timere in eo q corp⁹ qdāmō mouetur. Intelligere aut hmoi forsitan alterū aliqd. Hoz aut accidūt alia qdē fm loci mutatōem quorūdā modoz. alia vero fm al teratōem. Qualia at z quō. alterius rōnis ē. Dicere at irasci aīam sile ē. Et si aliqs dicat eā texere vel edificare. meli⁹ em fortassis est nō dicere aīam misereri aut addiscere. aut intel ligere sz hoīem aīa. Hec at nō tanqz motu in illa exīte. sz ali qn qdē vsqz ad illā. aliqn qdē ab illa vt sensus qdem ab his. Reminiscētia vero ab illa motus q sūt in sensibilibz organis aut qes intellect⁹ aut videt in fieri suba qdā exīs z nō cor rūpi. Daxie at corrūpet utiqz ab ea q est in senio debilitate. Nūc aut forte queadmodū in sensitiuis accidit. Si em acci piat senior oculū iuuenis videbit sicut z iuuenis. quare seni um non est in sustinendo aliquid animā sed in quo. sicut in e brietatibus z infirmitatibus. Intelligere igitur z cōsiderare marcescunt alio quodam interius corrupto. ipsum aut ipas sibile est. Intelligere aut z amare z odire non sunt illius pas siones. sed huius habentis illud fm q illud habet. Quare z hoc corrupto non reminiscit neqz amat non em illius erat sz cōmunis quod quidem destructū est. intellectus aut fortas sis diuinū aliquid z impassibile est. quod quidem igitur non possibile moueri aīam manifestū ex his. Si autem penitus

Libet primus

non mouetur. manifestum quoniam neque a seipsa

Ultum autem his que dicta sunt irrationabilibus dicere animam esse numerum seipsum mouentem. Insunt enim his impossibilita. que quidem ex ipso moueri accidunt. propria autem ex eo quod dicunt ipsam esse numerum. Quoniam enim oportet intelligere unitatem motam et a quo. et quomodo impartibile et indifferentem existentem. Si namque est mota et mobilis differre oportet. Amplius quam dicunt lineam motam planum facere. punctum autem lineam. et unitatum motus linee erunt. Punctum autem ut unitas est positionem habens. Numerus autem anime iam alicubi est. et positionem habet. Amplius autem a numero si auferat aliquis numerum aut unitatem relinquit alius numerus. Plante autem et animalium multa diuisa viuunt et videntur eandem habere animam specie. Videbitur autem utique nihil differre dicere unitates aut corpora parua. Et namque ex Democriti speris si fiant puncta. solum autem maneat quantitas erit aliquid in ipso. Hoc quidem mouens. illud autem quod mouetur sicut in magnitudine. Non enim propter hoc quod est magnitudine differre aut paruitate accidit quod dictum est. sed quod quantum. Unde necesse est aliquid esse motuum unitatum. Si autem in animali quod mouens anima et in numero. quare non mouens et quod mouetur est anima. sed mouens solum. Contingit autem quodammodo hanc unitatem esse. oportet enim ipsi inesse quedam diuisa ad alias puncti at solitarij. que utique differentia erit nisi positio. Si quique igitur sunt altere in corpore unitates et puncta in eodem erunt unitates. obtinebit enim locum puncti et tamen quid prohibet in eodem esse. si duo sunt et infinitas. Quorum enim locus est indiuisibilis. et ipsa. Si autem in corpore puncta numerus anime. aut si que eorum que in corpore punctorum numerus anima quare non omnia habent animam corpora. puncta enim in omnibus videntur esse et infinita. Amplius autem quomodo possibile est separari puncta et absolui a corporibus siquidem non diuidantur linee in puncta. Accidit autem sicut diximus. si quidem idem dicere corpus quoddam subtilium partium ipsam ponentibus. sic autem sicut Democritus dicit ab anima moueri proprium inconueniens. Siquidem enim est anima in omni eo quod sentit corpore. necesse duo in eodem esse corpora si corpus aliquod anima. Numerum autem di-

Cap. 5

De anima

centibus in vno puncto pucta multa: aut omne corp⁹ aiā
habere. nisi quidā nūmerus differens fiat ⁊ aliū ab his que
in corp⁹ punctoz. Accidit autē aiā moueri a numero. sicut et
Democritū dixim⁹ ipm mouere. Quid em̄ est differre dicere
speras paruas aut vnitates magnas aut oīno vnitates ferri
vtrubi⁹ em̄ necesse est mouere aiā in eo qđ mouent ipse Lō
plectentib⁹ igit⁹ in vnū numerū ⁊ motū. hec quidē accidunt ⁊
multa alia hmōi. Nō em̄ solū diffinitōne aiē impossibile est
hmōi esse sed ⁊ accūs. Manifestū ē autē si quis argumētaue
rit ex rōne hac passiones ⁊ opa aiē reddere. vt cogitatōes sen
sus leticias tristicias ⁊ quecūq⁹ alia hmōi sicut em̄ diximus
prius. neq⁹ diuinare est facile ex ipsis.

Ribus autē modis traditis fm̄ quos diffiniūt aiā a /
lij quidē maxime motū ānūciauerūt in mouēdo seipsuz
Alij autē corp⁹ subtilissimū aut incorpalissimū alioz. hec autē
quas dubitatōnes ⁊ p̄trietates hnt p̄teriuim⁹ fere Relin
quit autē p̄siderare quō dī ex elemētis ipam eē. Dicūt em̄ qua
tenus sentiat ea que sunt ⁊ vnūquodq⁹ cognoscat. necessari
ūm autē est accidere multa et impossibilia rōni. ponūt enim
cognoscere sile sili. tanq⁹ ac si aiā res ponentes non sunt at
hec sola. multa p̄o ⁊ alia. Magis at fortassis infinita nūero
que sunt ex his. Ex quib⁹ igit⁹ est vnūquodq⁹ horū cognoscere
aiā ⁊ sentire. sed cōpositū nō cognoscat neq⁹ sentiet. vt quid
deus aut homo aut caro aut os. Similiter autē qđlibet aliū
compositorum non enim quolibet modo se habentia elemē
ta hoz vnūquodq⁹ sed rōne quadā ⁊ p̄positōne. sicut Empedo
cles dicit os ⁊ terra. Terra autē bene apta in bene amplis re
ceptaculis duas ex octo partibus sortita est. quatuor autem
vulcani ossa autem alba sunt. Nihil igitur p̄fectus est elemē
ta in anima esse. nisi ⁊ rōnes inerunt ⁊ compositio. cognoscat
enim vnūquodq⁹ simile. os autem aut hominē nihil nisi et
hec inerunt. hoc autē quod impossibile sit nihil oportet dice
re. quis em̄ dubitabit si inerit in anima lapis aut homo. silt
aut ⁊ bonū ⁊ non bonū. eodem modo et de alijs. Amplius
autem cū multipliciter id qđ ē fcat aliud quidē h̄ aliqđ aliud
aut q̄stitatē aut qualitātē. aut ⁊ quoddaz aliud diuisoz pre /

Liber primus

dicamentoz. vtrū ex oībus erit aīa aut non. sed nō videt cōmunia oīm esse elementa. Si igitur quecūq; subaz sūt ex his solū. Quō igitur cognoscet et aliorū vnūq; aut dicet vnūscuiusq; generis esse elemēta et principia ppria ex q̄bus aīam cōstare. Erit ergo qualitas et q̄titas et suba. s; ipossibile est ex quātitatis elemētis esse subam et nō q̄titatē. Dicētib; itaq; ex oīb; hec et h̄mōi alia accidūt. Incōueniēs at est dicere quidē ipossibile eē sile a sili. sentire aut sile sili et cognoscere sile sili. sentire at pati aliqd et facere et moueri ponūt silt aut cognoscere et intelligere. Multas aut dubitatōnes et difficultates h̄nt ipi dicere. sicut Empedo. q; corpis elementis singula cognoscūt. et ad sile testat qd nūc dictū est. Quecūq; em̄ insunt aīaliū corpib; simplr terre. vt ossa nerui pili nihil sentire vident. quare nec silia. et tñ cōueniret. Amplius autē vnūq; principioz ignorātia pluriū q̄s intelligentia existet. Cognoscet scz quidē em̄ vnū qdlibet multa autē ignorabit oīa em̄ alia. Accidit at et Empe. insipientissimū esse deū. solus em̄ elemētozū vnū nō cognoscet discordiā mortalia autē alia. ex oīb; em̄ vnūq; est. oīno aut ppter quā cām nō oīa h̄nt aīam que sūt. qm̄ at elemētū aut ex elemento aut vno aut plurib; aut oīb; necē est em̄ vnū aliqd cognoscere aut qdam aut oīa. dubitabit aut vtiq; aliqs et qd ē vnū faciēs ipa. materie em̄ cōpanē elemēta. Maxime aut ppriū ē illud cōtinēs qd cūq; est. aīa aut aliqd esse melius et antiquius ipossibile ē ipossibilib; aut adhuc intellectu. Rationabilissimū aut esse hūc nobilissimū et diuinū s̄m naturā: elemēta aut dicūt eē p̄ma entii. Dēs et qui ex eo qd cognoscit et sentit aīa q̄ sunt ex elementis dicūt ipsam. et qui maxime motiū nō de omni dicunt aīa. neq; em̄ sensitua oīa motiua. Videt em̄ esse qdam aīaliū mouentia s̄m locū et tamē videt hoc solo motu mouere anima animalis. similiter aut et quecūq; intellectū et sensitiuū elementis faciūt. Vident em̄ plante viuere nō participantes loci mutatōne neq; sensu. et animalium multa intelligentia non habere. Si autem aliquis et hec segregauerit posueritq; intellectum partem aliquā anime. similiter aut et sensitiuū. neq; vtiq; sic dicet de omni anīa neq; de tota neq; de

De anima

vna. hoc aut̄ sustinuit z que est in orphanis vocatis carmi-
nibz rō. d̄t em̄ aīam ex toto ingredi respiramentū q̄ fert̄ a ven-
tis Non possibile itaqz plantis hoc accidere neqz aīaliū qui-
busdā. siquidē nō oīa respirāt. hoc aut̄ latuit sic opinantes. si
p̄o ex elemētis aīam facere optz nihil optz ex oībz. sufficiens
em̄ est altera ps p̄trietatis seipsam dijudicare z oppositaz
Rcō em̄ z ip̄m z obliquū cognoscim⁹. iudex enim vtrozūqz
canon est recto. obliquū aut̄ neqz suūpsius neqz recti. z in to-
to aut̄ qdā ip̄am miscere dicūt. vñ fortassis z thales opinat⁹
est oīa esse plena dijs Hoc aut̄ hz quasdā dubitatiōes. p̄p̄t
quā em̄ cām in aere aut in igne aīa cū sit nō facit aīal in mixto
et hoc in his melior eē putata Queret em̄ vtiqz aliqz quā ob-
cām q̄ in aere aīa ea q̄ in aīalibz melior z immortalior Accidit
aut̄ vtrobiz incōueniens z irrōnabile. z nāqz dicere aīal ig-
nem aut aerē magis irrōnabiliū est. z nō dicere aīalia cū aīa
insit incōueniens est. Opinari aut̄ videt̄ aīaz eē z in his. qm̄
totū ptibz silis sp̄i. q̄re necariū ipsis dicere aīam z silis sp̄i
ptibz esse. si intercipi aliquid p̄tinētis in aīalibz aīata aīalia
fuit Si aut̄ aer quidē discerptus similis sp̄i aīa aut̄ dissilis
ptis. hoc quidē aliquid ipsius existet videt̄ aliud aut̄ nō exi-
stet Necesse em̄ igit̄ ip̄am similis partis esse aut̄ nō vnū esse
in qualibet pte omnis Manifestus igit̄ ex dictis est qz neqz
cognoscere inest aīe p̄pter id qd̄ est ex elemētis neqz moueri
ip̄am bene neqz vere dicif

Quoniam aut̄ cognoscere aīe est et sentire et opinari ad-
huc aut̄ p̄cupiscere et deliberare et oīa appetitus. Fiat
et fm̄ locū motus ab aīa in aīalibz. Adhuc aut̄ et argumen-
tum z status et decrementū. vtrū toti aīe vnūquodqz horuz
insit et om̄i. et intelligimus z sentimus et alioz vnūquodqz fa-
cimus et patimur aut ptibz alteris altera Et viuere igit̄ vtz
in aliquo horū sit vno aut pluribz. aut in oībz. aut in alia aliq̄
causa. Dicūt itaqz quidā partibilem ipsam et alio aut̄ intelli-
gere alio quidē p̄cupiscere: Quid igitur p̄tinet animā si par-
tibilis est apta nata: Non em̄ vtiqz corpus. videtur em̄ con-
trarium magis anima corpus continere. Egrediente em̄ ex
spirat et marcescit. Si igitur alteruz aliquid vnā ipsam facit

De anima

runt eam ex parte motus. alij vero ex parte sensus

¶ Sciendū est secūdo q̄ omnes philosophi inuestigan/
tes aīam ex parte motus in hoc p̄ueniūt q̄ nihil moueat nisi moueatur.
cū ergo aīa maxime moueat. p̄cludebāt eā maxime moueri. Sed diuersifi
cati sunt. q̄ Democritus posuit corpora p̄stitui ex athomis tanq̄ ex p̄n/
cipijs. p̄pter hanc rōem. q̄ p̄ncipiū debet simplex esse z virtuosum. s̄z atho
mi sunt h̄mōi. q̄ semp mouent. vt patz in radijs solis intrātibz p̄ fenestrā
et sic dicit Democritus corpora indifferēter p̄poni ex quibuscūq̄ athomis
sed d̄r p̄poni aīam solum ex athomis rotūde figure ignee. eo q̄ ignis ē for
malior z magis actiuus ceteris elemētis. sed aīa actuat z mouet. ideo d̄r
athomos aīe esse de natura ignis z etiā rotūde figure. quia aīa mouet ad
omnē differentia positōis. mō rotūditas est indifferens mouere ad omnē
partē. Et huius opinionis fuit Leucipp⁹. z p̄firmavit a signo. q̄ vita cō
seruat p̄ respiratōem z aspiratōem. eo q̄ athomi semp mouētur. ideo aīa
inspirando attrahit athomos ne exeant. ideo q̄ diu aīalia respirant non
mouent. Sed alij phi p̄ueniūt cū istis q̄ posuerūt aīam esse p̄positam ex
athomis. s̄z nō dixerūt ip̄az eē de natura ignis. s̄z Archila⁹ magister So
cratis posuit aīam mouere athomos z nō esse ipsos. Sed Anaxagoras di
cit aīam esse intellectū mouentē qui non mouet. z q̄ aīa intelligit in hoīe et
nō in brutis. Sed iste opiniones reprobātur. q̄ si aīa moueret vt ipsi po
nūt. posset moueri localiter. z sic esset corpus. z per p̄sequēs diuisibilis. sed
hoc est impossibile. ergo impossibile est aīam p̄ se moueri. Sed ad videndū
dū opinionē inuestigantium aīam ex p̄sensu z cognitiōis

¶ Sciendū est tercio. q̄ omnes isti in hoc p̄ueniūt q̄ co/
gnitū est in cognoscente fm esse reale. Dicebant em̄ simile simili cognosci z
cum aīa omnia cognoscat seq̄tur q̄ habet similitudines omnīū. z q̄ res sunt
in suis p̄ncipijs concludebant aīam p̄poni ex p̄ncipijs omnīū rerū. vt oīa
cognosceret. Sed isti diuersificati sunt sicut diuersificati sunt in positōe p̄n
cipioz rerū naturalīū. nam sicut Empedocles posuit quatuor p̄ncipia ma
terialia rerū naturalīū. scz quatuor elementa. z duo etiā effectiua. scz litem
et amicitia. ita d̄r aīam cōponi ex illis vt omnia cognosceret. Sed plato pos
nens ydeas et numeros p̄ncipia rerum dicit aīam p̄poni ex ipsis. S̄z tha
les ponens aquam p̄ncipiū omnīū dicit animā nō esse aquam sed esse mo
tiuā omnīū. ideo cum videbat magnetem attrahere ferrum dicebat mag
netem habere animā. Sed diogenes d̄r animā esse aerem. et Eraclic⁹ vas
porem. Sed Almeon dicit eam imortalem z de natura celi. Sed ypus
dicit animā esse aquam. eo q̄ aqua est maxime mobilis. Terquias p̄o d̄r
cit eam esse sanguinem. quia in animalī nō est sensus sine sanguine. Et iste
opinionēs in istis versibz p̄tinentur. Sic sunt ponentes animā p̄mi sapi
entes. Ignem democritus. athomos leu. picragorasq̄. Ponit anaxago
ras intellectum. empedocles elementa. Plato ponit numeros z ydeas. Ac
thales animam memorabitur esse motiuam. Aera diogenes. eraclicus eē
vaporem. Comparat almeon hanc immortaliū ypus Dicit aquam ges
nitam terquias ex sanguine natam.

Liber primus.

¶ Sciendū est quarto. q̄ res habet duplex esse. scz esse reale quod est esse perfectum et in propria eius natura. et esse eius intentionale quod est esse diminutum et deriuatum ab esse sue proprie nature. vt color in pariete hz esse reale. et species eius in aere vel oculo hz esse intentōale

Conclusio responsina ad quesitum: Cognoscibile non est in cognoscente fm esse reale. sed fm esse intentionale tm. Primum patz. qz si anima cognosceret lapidem per esse reale lapidis ita q̄ esse cognoscēdi lapidem esset natura lapidis z lapis nō haberet aliud esse in anima q̄ extra animam sequeretur q̄ lapis seipsum cognosceret. cū in ipso essz tota ratio cognoscendi. quod tamen est impossibile. Item primū in vnoquoqz genere re est causa eorum que sunt post. sed in ordine cognoscentiū substantie sez parate sunt prime. ergo nihil participat virtutem cognoscendi. nisi sit quodāmodo abstractū a materia. ideo videmus q̄ sensus percipiens sine materia et non sine conditionibus materie est minus cognoscitiuus q̄ intellectus qui est immaterialior. ergo non oportet cognitum esse in cognoscente fm esse materiale. Secūda pars patet. quia omne quod cognoscitur est in cognoscente fm suam similitudinem. et hoc est fm esse intentionale. ideo dicitur in tercio huius q̄ lapis non est in aia. sed similitudo lapidis.

Ad rōnes ante oppositum. Ad primam dicitur q̄ de rebus non cognoscitur nisi quod est in cognoscente per suam similitudinem sed non oportet q̄ cognitum in cognoscente sit fm se. Ad secundam dicitur. q̄ res est in anima fm suam similitudinem. et illa similitudo causatur ab aliquo reali. non tamen existente in anima. sed existente extra aiam. quod multiplicat suas similitudines ad sensum. et sensus presentat phantasmata intellectui. et per hoc virtute intellectus agentis ex ipsis causatur species intelligibilis in intellectu. ideo non requiritur res corporalis in intellectu imprimens illam similitudinem in intellectu. sicut requiritur presentia sigilli ad imprimendum figuram in cera. Ad terciam dicitur q̄ anima non dicitur esse omnia sic q̄ sit composita ex omnibz. sed quia est in potentia ad omnia que potest cognoscere et est receptiua omniū specierz sensibilium z intelligibilium. et fit vnum cum ipsis in esse intelligibili z immateriali. Et hec de questione. et p̄ sequēs de toto p̄mo libro de aia

Finitur liber primus de Anima

Sequitur secundus de anima

De anima
Et quod
dicitur
redemere
aia et q̄
Dicimus
q̄ sunt
mānē q̄
cipim
vnoquoqz
phāta
Solentia
quodam
via quā
tam habet
genitū
dicitur
opponi
vna
De p̄
Circum
Quod
Secūda
quia dicitur
substantia
substantia
In opo
p̄to respō
libro respō
haurire de
vnoquoqz